

Het Amerikaanse tijdschrift *Foreign Policy* beschouwt Ivo Van Hove als een van de honderd invloedrijkste denkers. Wat kunnen we van hem leren?

De Belg die Amerika richting geeft

VAN ONZE REDACTEUR

GEERT SELS

BRUSSEL | *Foreign Policy* maakt er geen geheim van aan welke kant het staat. In het voorwoord op zijn jaarlijkse 'leading global thinkers' situeert het ons op de drempel van wankelende tijden. Daarin zijn er individuen die het voortouw nemen, schrijft de redactie. Ze pakken liever het pessimisme aan dan toe te geven aan de wanhoop. Waarop het voorwoord eindigt met het citaat van Hillary Clinton: 'Laten we niet moedeloos worden.'

Dat behalve Clinton ook Angela Merkel, de Canadese premier Justin Trudeau, de Londense burgemeester Sadiq Khan en VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon volgens het blad bij de honderd leidende denkers horen, zal niet verbazen. Maar bij de elf creatievelingen die *Foreign Policy* aanstipt, is onze landgenoot Ivo Van Hove (58) een opgemerkte verschijning. 'Hij blaast het klassieke Amerikaanse theater nieuw leven in en scherpt het aan', klinkt het.

Daar kunnen we ons iets bij voorstellen. Het Amerikaanse theater koestert zijn repertoire, maar gaat er doorgaans nogal traditioneel mee om. Veel makers zweren nog steeds bij een braaf realisme. Van Hoves theatertaal, die bij ons goed ingeburgerd is, geldt over de grote plas als avant-garde. Een verdienste die vooral het theatercircuit aangaat.

Gij zult mensen niet veroordelen...

Maar Van Hoves inhoudelijke aanpak snijdt dieper en kan een veel ruimer gehoor dan de incrowd bereiken. *Foreign Policy* schuift daarbij expliciet zijn twee encenseringen van Arthur Miller naar voren. *View from a bridge* speelt zich af in een plaatselijke gemeenschap van migranten, die liever volgens hun eigen afspraken leven dan volgens de wet. *The Crucible* is gebaseerd op de heksenprocessen van Salem. Op de achtergrond speelt de druk van het mccarthyisme, met zijn angst voor communisme en spionage.

'Ivo heeft die stukken van hun anekdotiek ontdaan', zegt Bart Van den Eynde, die dramaturg was in New York. '*View from a bridge* heeft hij gecompliceerd als een moderne Griekse tragedie. Doorgaans wordt het hoofdpersonage als een gewelddenaar opgevoerd. Ivo maakte er een zoekende mens van die de beste bedoelingen heeft. *The Crucible* zit vol woede. In veel opvoeringen verliezen de personages zich meteen in hysterie. Daarin heeft Ivo iets meer afstand gehouden. Je ziet mensen met pijn die oplossingen zoeken. Je kunt volgen hoe ze tot die hysterie komen.'

Die aanpak vindt *Foreign Policy* richtinggevend. Het blad waardeert dat Van Hove donkere thema's als xenofobie, homofobie, achterdocht en sociale hysterie op een tijdloze manier weet voor te stellen. Zo 'ontmaskert hij de angst van het podium'.

Bio

- Belgisch **opera- en theaterregisseur**
- Geboren in **1958**
- Regieopleiding **Rits**
- Van 1990 tot 2000 artistiek leider van **Het Zuidelijk Toneel**
- Sinds 2001 **directeur** van **Toneelgroep Amsterdam**
- Regisseert in New York, Hamburg, München, Berlijn en Parijs
- Won in 1998 en 2005 **Obie Awards**
- Kreeg in 2015 twee **Olivier Awards** voor 'View from the bridge'
- Dit jaar bekroond met twee **Tony Awards** voor 'Lazarus' en met de **Vlaamse Prijs voor Culturele Verdienste**
- Werkte samen met **David Bowie, Juliette Binoche** en **Jude Law**

'Zijn aanpak is actueel. We zien hoe gemeenschappen gedreven zijn door angst en zoeken naar houvast'

BART VAN DEN EYNDE
Dramaturg

Met zijn voorstellingen over leiderschap, zoals Romeinse tragedies en Kings of war, leverde Van Hove basishandleidingen af voor onze democratie

Van Hove krijgt waardering voor hoe hij thema's als xenofobie en homofobie tijdloos weet voor te stellen. © Mike Fernandez

'Zijn aanpak is ook actueel', zegt Van den Eynde. 'We zien hoe gemeenschappen gedreven zijn door angst en zoeken naar houvast en geloofssystemen. Wat Ivo doet, is een belangrijke politieke activiteit. Na de Brexit en de Amerikaanse verkiezingen zijn er mensen gedemoniseerd om hun keuzes. Ivo veroordeelt mensen niet, maar neemt hen serieus en laat zien wat hun beweegredenen zijn.'

...noch het leiderschap onderschatten

De stukken van Miller zijn over-

wegend in de Angelsaksische wereld opgevoerd. Wat *Foreign Policy* allicht niet weet, is dat Van Hove na 9/11 het smallere perspectief van de familierelaties heeft ingeruild voor de brede blik. Zijn vierdelige operacyclus *De Ring van Nibelungen*, over macht, situeerde hij in onze huidige kennismaatschappij. Een schat met goudstukken verving hij door computerservers. In *The fountainhead* thematiseerde hij de etnocentrische geldmaatschappij. De regisseur drong geen standpunt op, maar gidsde de kijker langs de afgrond van een ideologie.

Een electoraat dat een flink aandeel proteststemmen telt, kan er zijn voordeel mee doen dat Van Hove steeds meer voorstellingen over leiderschap is gaan maken. In de marathon *Romeinse tragedies* liet hij de machinaties van politiek zien en het streven naar goede beslissingen. Aan de hand van nog meer stukken van Shakespeare, *Kings of war*, had hij het over de moeilijkheid om te leiden. Misschien dus toch nog een klein addendum voor *Foreign Policy*: met deze encenseringen leverde Ivo Van Hove basishandleidingen af voor onze democratie.